

A Magyar Nemzeti Bank 1/2018. (I.3.) számú ajánlása az összetett adósságinstrumentumokról és a strukturált betétekről

I. Az ajánlás célja és hatálya

Az ajánlás célja az összetett adósságinstrumentumokkal és a strukturált betétekkel kapcsolatban a Magyar Nemzeti Bank (a továbbiakban: MNB) elvárásainak megfogalmazása, és ezzel a jogalkalmazás kiszámíthatóságának növelése, a vonatkozó jogszabályok egységes alkalmazásának elősegítése.

A jelen ajánlás elsődleges célja, hogy meghatározza azokat a kritériumokat, amelyek értékelése szükséges annak megállapításához, hogy melyek azok a kötvények, az értékpapírosított adósság más formái, valamint a pénzügyi eszközök (a továbbiakban együtt: adósságinstrumentumok), amelyek szerkezetükből adódóan megnehezítik az ügyfél számára az azokhoz kapcsolódó kockázatok felmérését, valamint melyek azok a strukturált betétek, amelyek szerkezetükből adódóan megnehezítik, hogy az ügyfél felmérje a megtérülés kockázatát vagy a termék lejárat előtti eladásának költségeit.

Az ajánlás meghatározza továbbá, hogy az MNB elvárása szerint az ajánlás címzettjei hogyan értelmezzék a beágyazott származtatott eszközök fogalmát a befektetési vállalkozásokról és az árutőzsdei szolgáltatókról, valamint az általuk végezhető tevékenységek szabályairól szóló 2007. évi CXXXVIII. törvény (a továbbiakban: Bszt.) 45. § (3) bekezdésének az adósságinstrumentumok tekintetében történő alkalmazásához.

Az ajánlás célja, hogy fokozza a befektetők védelmét, továbbá előmozdítsa az összetett, illetve nem összetett pénzügyi eszközök, illetve a strukturált betétek ajánlás címzettjei általi osztályozásának egységességét a Bszt. 45. § (1)-(3) bekezdése szerinti megfelelőségi értékelés, illetve végrehajtási (execution only) jellegű szolgáltatások tekintetében.

Az MNB jelen ajánlás közzétételével biztosítja az Európai Értékpapír-piaci Hatóság (ESMA) összetett adósságinstrumentumokról és a strukturált betétekről szóló iránymutatásának¹ (ESMA/2015/1787) való megfelelést.

Az ajánlás címzettjei a Bszt. szerinti befektetési vállalkozások, a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 2013. évi CCXXXVII. törvényszerinti hitelintézetek, amennyiben a Bszt. szerinti befektetési szolgáltatási tevékenységet is végeznek, a kollektív befektetési formákról és kezelőikről, valamint egyes pénzügyi tárgyú törvények módosításáról szóló 2014. évi XVI. törvény (Kbftv.) szerinti alternatív befektetési alapkezelők, amikor a Kbftv. 7. § (3) bekezdése szerinti tevékenységet folytatnak (a továbbiakban együtt: intézmény).

II. Az összetett adósságinstrumentumok és a strukturált betétek meghatározása

Beágyazott származtatott eszközt tartalmazó adósságinstrumentumok

1. Az MNB elvárása szerint a Bszt. 45. § (3) bekezdése b)-c) pontjának alkalmazhatósága megítélése során az intézmény az érintett eszközök által magukban foglalt származtatott eszköznek (a továbbiakban: beágyazott származtatott eszköz) egy adósságinstrumentum olyan alkotóelemét tekintik, amely az adott adósságinstrumentumból egyébként származó pénzforgalom egy részét vagy egészét egy vagy több meghatározott változónak megfelelően módosítja.

¹ https://www.esma.europa.eu/sites/default/files/library/2015-1787_hu.pdf

Adósságinstrumentumok, amelyek szerkezetükből adódóan megnehezítik az ügyfél számára az azokhoz kapcsolódó kockázatok felmérését

2. Az MNB elvárása szerint a Bszt. 45. § (3) bekezdése b)-c) pontjának alkalmazásában az intézmény többek között a következők adósságinstrumentumokat tekinti olyannak, amelyek szerkezetükből adódóan megnehezítik az ügyfél számára az azokhoz kapcsolódó kockázatok felmérését:

a) amelyek hozama eszközök egy meghatározott csoportjának teljesítményétől függ: az ebbe a kategóriába tartozó adósságinstrumentumok hozama vagy teljesítménye az azok alapjául szolgáló eszközcsoport eszközei által generált – akár rögzített, akár változó – követelésektől függ;

b) amelyek hozama másokkal szemben fennálló adósság visszafizetésétől függ: az ebbe a kategóriába tartozó adósságinstrumentumok szerkezetéből adódóan az azok kibocsátója általi nemteljesítés esetén az előre sorolt adósságinstrumentumok jogosultjai elsőbbségi hozzáférést élveznek a kibocsátó eszközeihez az alárendelt adósságinstrumentum jogosultjaival szemben;

c) amelyek kibocsátója szabadon módosíthatja az adósságinstrumentumhoz kapcsolódó pénzforgalmat: az ebbe a kategóriába tartozó adósságinstrumentumok szerkezetéből adódóan a várt bevétel vagy tőketörlesztés a kibocsátó által szabadon meghatározott változóktól függ;

d) amelyek nem rendelkeznek visszaváltási vagy lejáratosi idővel: az ebbe a kategóriába tartozó adósságinstrumentumok szerkezetükből adódóan nem rendelkeznek meghatározott visszaváltási vagy lejáratosi idővel, ezért jellemzően nem kerül sor a befektetett tőkeösszeg visszafizetésére;

e) amelyek szokatlan vagy kevésbé ismert mögöttes feltételekkel rendelkeznek: az ebbe a kategóriába tartozó adósságinstrumentumok szerkezetéből adódóan a várt bevétel vagy tőketörlesztés az átlagos lakossági befektető számára szokatlan vagy kevésbé ismert változóktól függ;

f) amelyek hozamát összetett mechanizmusokkal határozzák meg vagy számítják ki: az ebbe a kategóriába tartozó adósságinstrumentumok szerkezetéből adódóan a várt bevétel gyakran, illetve számottevően változhat az adósságinstrumentum futamideje alatti különböző időpontokban, aminek oka bizonyos, előre meghatározott feltételek teljesülése, vagy bizonyos időpontok elérése;

g) amelyek szerkezetüknél fogva nem feltétlenül biztosítják a teljes tőkeösszeg visszafizetését: az ebbe a kategóriába tartozó adósságinstrumentumok olyan szerkezettel rendelkeznek vagy olyan mechanizmussal függnek, amely bizonyos körülmények között a tőkeösszeg részleges visszafizetését (vagy visszafizetésének elmaradását) eredményezi;

h) amelyeket különleges célú gazdasági egység (special purpose vehicle – SPV) bocsátott ki, amennyiben az adósságinstrumentum neve vagy az SPV hivatalos neve megtévesztő lehet az ügyfél számára a kibocsátó vagy a kezes kilétét illetően;

i) amelyek összetett garanciavállalási mechanizmust tartalmaznak: az ebbe a kategóriába tartozó adósságinstrumentumok tekintetében harmadik fél vállal garanciát, és az adósságinstrumentumok szerkezetéből adódóan az ügyfél számára összetett feladatot jelent annak pontos felmérése, hogy a garanciavállalási mechanizmus hogyan befolyásolja a befektetés kockázati kitettségét; valamint

j) amelyek tőkeáttételi jellemzőkkel rendelkeznek: az ebbe a kategóriába tartozó adósságinstrumentumok szerkezetéből adódóan az ügyfél oldalán jelentkező hozam vagy veszteség az eredeti befektetés összegének többszöröse lehet.

Strukturált betétek, amelyek szerkezetükből adódóan megnehezítik, hogy az ügyfél felmérje a kockázatokat

3. Az MNB elvárása szerint a Bszt. 45. § (3) bekezdés e) pontjának alkalmazásában az intézmény a következő esetekben tekinti a strukturált betéteket olyan szerkezetűnek, amely megnehezíti, hogy az ügyfél felmérje a megtérülési kockázatot:

a) amennyiben egynél több változó befolyásolja a megtérülést,

b) amennyiben a megtérülés és a vonatkozó változó vagy a megtérülés meghatározására, illetve kiszámítására szolgáló mechanizmus között összetett kapcsolat áll fenn,

c) amennyiben a megtérülés kiszámításához használt változó szokatlan vagy kevésbé ismert az átlagos lakossági befektető számára, vagy

d) amennyiben a szerződés jogot biztosít az intézmény számára a megállapodás lejárat előtti egyoldalú felmondására.

Strukturált betétek, amelyek szerkezetükből adódóan megnehezítik, hogy az ügyfél felmérje a termék lejárat előtti eladásának költségeit

4. Az MNB elvárása szerint a Bszt. 45. § (3) bekezdés e) pontjának alkalmazásában az intézmény abban az esetben tekinti a strukturált betéteket olyan szerkezetűnek, amely megnehezíti, hogy az ügyfél felmérje a termék lejárat előtti eladásának költségeit, ha az eladás költsége a következő kategóriák egyikébe sem sorolható:

a) rögzített összeg,

b) a megállapodás szerinti időtartam végéig hátralevő minden egyes hónapban (vagy annak meghatározott időszakában) fizetendő rögzített összeg, vagy

c) az elhelyezett összeg rögzített százaléka.

Példák

5. Az 1. mellékletben szereplő példák a Bszt. 45. § (3) bekezdésének a)-c), valamint e) pontja vonatkozásában, de nem teljes körűen, példálózó jelleggel mutatnak be beágyazott származtatott eszközök tartalmú adósságinstrumentumokat, olyan adósságinstrumentumokat, amelyek szerkezetükből adódóan megnehezítik az ügyfelek számára a kockázatok felmérését, továbbá strukturált betéteket.

III. Záró rendelkezések

6. Az ajánlás a Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. évi CXXXIX. törvény 13. § (2) bekezdés i) pontja szerint kiadott, a felügyelt pénzügyi szervezetekre kötelező erővel nem rendelkező szabályozó eszköz. Az MNB által kiadott ajánlás tartalma kifejezi a jogszabályok által támasztott követelményeket, az MNB jogalkalmazási gyakorlata alapján alkalmazni javasolt elveket, illetve módszereket, a piaci szabványokat és szokványokat.

7. Az ajánlásnak való megfelelést az MNB az általa felügyelt pénzügyi szervezetek körében az ellenőrzési és monitoring tevékenysége során figyelemmel kíséri és értékeli, összhangban az általános európai felügyeleti gyakorlattal.

8. Az MNB felhívja a figyelmet arra, hogy a pénzügyi szervezet az ajánlás tartalmát szabályzatai részévé teheti. Ebben az esetben a pénzügyi szervezet jogosult feltüntetni, hogy a szabályzatában foglaltak megfelelnek az MNB által kiadott vonatkozó ajánlásnak. Amennyiben a pénzügyi szervezet csupán az

ajánlás egyes részeit kívánja szabályzataiban megjeleníteni, úgy az ajánlásra való hivatkozást kerülje, illetve csak az ajánlásból átemelt részek tekintetében alkalmazza.

9. Az MNB a jelen ajánlás alkalmazását a közzététel napjától várja el az érintett pénzügyi szervezetektől.

Dr. Matolcsy György
a Magyar Nemzeti Bank elnöke

ADÓSSÁGINSTRUMENTUM VAGY STRUKTURÁLT BETÉT KATEGÓRIÁJA	PÉLDÁK (A TELJESSÉG IGÉNYE NÉLKÜL)	
<p>BEÁGYAZOTT SZÁRMAZTATOTT ESZKÖZT TARTALMAZÓ ADÓSSÁGINSTRUMENTUMOK</p>	<ul style="list-style-type: none"> - átváltoztatható és átváltható kötvények - indexált kötvények és turbo certifikátok - feltételhez kötött átváltható kötvények - visszahívható vagy visszaváltható kötvények - hitelkockázati eseményhez kapcsolt értékpapírok - opciós utalványok (warrantok) 	
<p>ADÓSSÁGINSTRUMENTUMOK, AMELYEK SZERKEZETÜKBŐL ADÓDÓAN MEGNEHEZÍTIK AZ ÜGYFÉL SZÁMÁRA A HOZZÁJUK KAPCSOLÓDÓ KOCKÁZATOK FELMÉRÉSÉT</p>	<p>adósságinstrumentumok, melyek hozama eszközök egy meghatározott csoportjának teljesítményétől függ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - eszközfedezetű értékpapírok (ABS) és eszközfedezetű kereskedelmi értékpapírok (ABCP), - lakóingatlanra felvett jelzáloghitellel fedezett értékpapírok (RMBS), - kereskedelmi jelzálogfedezetű értékpapírok (CMBS), - biztosítékalapú hitelkötelezettségek (CDO)
	<p>adósságinstrumentumok, melyek hozama másokkal szemben fennálló adósság visszafizetésének alárendelt</p>	<ul style="list-style-type: none"> - alárendelt követelést megtestesítő adósságinstrumentumok; - certifikátok (a MiFIR 2. cikke (1) bekezdésének 27. pontjában meghatározottak szerint)
	<p>adósságinstrumentumok, melyek kibocsátója szabadon módosíthatja az adósságinstrumentumhoz kapcsolódó pénzforgalmat</p>	
	<p>konkrét visszaváltási vagy lejáratú idő nélküli adósságinstrumentumok</p>	<ul style="list-style-type: none"> - örökjáradék-kötvények
	<p>szokatlan vagy kevésbé ismert mögöttes feltételekkel rendelkező adósságinstrumentumok</p>	<ul style="list-style-type: none"> - olyan mögöttes tényezőkre hivatkozó adósságinstrumentumok, mint a nem nyilvános referenciaértékek, a szintetikus indexek, szűk piaci szegmensek, erősen technikai jellegű mérőszámok (például áringadozások, valamint változók kombinációi) - katasztrófa-kötvények
	<p>adósságinstrumentumok, amelyek hozamát összetett mechanizmusokkal határozzák meg vagy számítják ki</p>	

	<p>adósságinstrumentumok, melyek szerkezetüknél fogva nem feltétlenül biztosítják a teljes tőkeösszeg visszafizetését</p>	<p>- hitelezői feltőkésítésre használható adósságinstrumentumok</p>
	<p>különleges célú gazdasági egység (SPV) által kibocsátott adósságinstrumentumok, amennyiben az adósságinstrumentum neve vagy az SPV hivatalos neve megtévesztő lehet az ügyfél számára a kibocsátó vagy a kezes kilétét illetően</p>	
	<p>összetett garanciavállalási mechanizmust tartalmazó adósságinstrumentumok</p>	<p>- olyan garanciavállalási mechanizmust magukban foglaló adósságinstrumentumok, amely esetén a garancia érvényesíthetőségének feltételei a kibocsátó általi nemteljesítésen kívül egy vagy több további feltételtől függenek - olyan garanciavállalási mechanizmust magukban foglaló adósságinstrumentumok, amely esetén a garancia mértéke vagy a garancia érvényesíthetőségének feltételei időben korlátozottak</p>
	<p>tőkeáttételes jellemzőkkel rendelkező adósságinstrumentumok</p>	
<p>STRUKTURÁLT BETÉTEK, AMELYEK SZERKEZETÜKBŐL ADÓDÓAN MEGNEHEZÍTIK, HOGY AZ ÜGYFÉL FELMÉRJE A MEGTÉRÜLÉSI KOCKÁZATOT</p>	<p>egynél több változó befolyásolja a megtérülést</p>	<p>- strukturált betétek, melyek esetében a hozam fizetéséhez egy meghatározott adósságinstrumentum- vagy eszközkosárnak túl kell teljesítenie egy meghatározott referenciaértéket; - strukturált betétek, melyek esetében a hozamot két vagy több index együttese alapján határozzák meg</p>
	<p>a megtérülés és a vonatkozó változó vagy a megtérülés meghatározására, illetve kiszámítására szolgáló mechanizmus között összetett kapcsolat áll fenn</p>	<p>- strukturált betétek, melyek szerkezetéből adódóan az adott index árszintjének a hozamban való megjelenítésére használt mechanizmus különböző piaci adatpontokat (azaz egy vagy több küszöbértéknek teljesülnie kell) vagy több, különböző időpontokban mért indexértéket alkalmaz; - strukturált betétek, melyek szerkezetéből adódóan a tőkenyeresség vagy a fizetendő kamat mértéke bizonyos körülmények között nő, illetve csökken;</p>

		- strukturált betétek, melyek szerkezetéből adódóan a várt bevétel gyakran, illetve számottevően változhat az adósságinstrumentum futamideje alatti különböző időpontokban
	a megtérülés kiszámításához használt változó kevésbé ismert vagy szokatlan az átlagos lakossági befektető számára	- strukturált betétek, melyek esetében a megtérülés szűk piaci szegmenshez, intézményen belüli indexhez vagy más, nem nyilvános referenciaértékhez, szintetikus indexhez vagy erősen technikai jellegű mérőszámhoz, például az eszközárak ingadozásához kötött
	a szerződés jogot biztosít a hitelintézetek számára a megállapodás lejárat előtti egyoldalú felmondására	
STRUKTURÁLT BETÉTEK, AMELYEK SZERKEZETÜKBŐL ADÓDÓAN MEGNEHEZÍTIK, HOGY AZ ÜGYFÉL FELMÉRJE A TERMÉK LEJÁRAT ELŐTTI ELADÁSÁNAK KÖLTSÉGEIT	a lejárat előtti eladást terhelő díj összege nem rögzített	- strukturált betétek, melyek esetében a lejárat előtti eladás díja változó vagy meghatározott felső határral rendelkezik (pl. a lejárat előtti eladás esetén legfeljebb 300 euró összegű díjat számítanak fel) - strukturált betétek, melyek esetében a lejárat előtti eladás díját változó tényező alapján számítják (pl. kamat alapján)
	a lejárat előtti eladást terhelő díj összege a megállapodás szerinti időtartam végéig hátralevő hónapokra nem rögzített	- strukturált betétek, melyek esetében a lejárat előtti eladást változó vagy meghatározott felső határral rendelkező díj terheli a megállapodás szerinti időtartam végéig hátralevő hónapokra (pl. a lejárat előtti eladás esetén legfeljebb 50 euró összegű díjat számítanak fel havonta)
	a lejárat előtti eladás díját nem az eredeti befektetett összeg százalékában állapították meg	- strukturált betétek, melyek esetében a lejárat előtti eladás díja legalább a lejárat előtti eladás időpontjáig szerzett megtérülés összegével egyenlő